

Kultuuriministri 12. jaanuari 2021. a määruse nr 1 „Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kultuuriministri 12.01.2021 määrusega nr 1 kehtestati laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate kollektiivide juhendajate tööjõukulu toetuse määramise tingimused ja kord (edaspidi *määrus*). Määruse kohaselt on toetuse eesmärk toetada kollektiive töölepingu alusel töötavate juhendajate igakuiste tööjõukulude katmisel. Toetuse maksmise periood on kalendriaasta. Toetuse andmise tulemusena on tagatud juhendajale tänapäeva ootustele vastav töötasu ja sotsiaalsed garantiid ning laulu- ja tantsupeoliikumise protsessi jätkusuutlikkus.

Eelnõu eesmärk on kõrvaldada määruse rakendamisel tekkinud kitsaskohad ja mitmetiitõlgendatavused. Lisaks eeltoodule on muudatuse eesmärk on viia määruses sätestatud toetuse tagasinõude regulatsioon kooskõlla riigieelarve seaduse 29. detsembril 2025. a jõustunud redaktsiooni §-ga 55¹. Riigieelarve seaduse § 55¹ reguleerib riigisiseste projektipõhiste toetuste tagasinõudmist üldjuhul juhtudel, kui rikutakse toetuse andmise või kasutamisega seotud siseriiklikke tingimusi. Muudatusega täpsustatakse toetuse tagasinõude aluseid ja lisatakse viited riigieelarve seaduses sätestatud üldisele tagasinõude korrale.

Eelnõu ei too kaasa olulist halduskoormuse suurenemist. Mõju halduskoormusele on selgitatud seletuskirja 4. peatükis.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kultuuriministeeriumi kultuuriväärtuste osakonna rahvakultuurinõunik Eino Pedanik (eino.pedanik@kul.ee, 628 2227), õigus- ja haldusosakonna õigusnõunik Siiri Pelisaar (siiri.pelisaar@kul.ee, 628 2225), finantsosakonna finantsnõunik Siiri Saarmann (siiri.saarmann@kul.ee, 628 2243) ning Eesti Rahvakultuuri Keskuse toetusmeetmete osakonna juhataja Margit Salmar ja spetsialist Kersti Sillaots.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 täiendatakse § 4 lõikega 1¹, mille kohaselt loetakse kollektiiviks kollektiivi alates põhikooli esimesest kooliastmest. Vanuserühmad on kehtivas määruses täpsustamata ning kuna pidudel (noorte või üldlaulu- ja tantsupeol või nende ettevalmistusprotsessis või maakondlikul laulu- ja tantsupeol või valdkondlikul liigipeol) osalevad lapsed alates esimesest kooliastmest, siis on vajalik seda tingimust määruses täpsustada. Määruse rakendamise ajal on tekkinud olukordi, kus soovitakse toetust saada ka mudilastest koosnevatele ettevalmistusrühmade juhendajate palgatoetuseks ja see ei ole olnud määruse eesmärk.

Eelnõu punktiga 2 täiendatakse § 4 lõikega 4¹, mille kohaselt avaldab kollektiiv oma veebilehel või teeb muul viisil avalikult kättesaadavaks info proovide toimumisaja ja -koha kohta. Määruse § 13 lõike 1 punkti 2 kohaselt teeb toetuse andja vajaduse korral paikvaatluse vormis järelevalvet taotluses esitatud juhendamise töö reaalse toimumise üle. Antud sätte täitmiseks on vajalik, et avalikult oleks info proovide toimumise aja ja koha kohta kättesaadav, sest praeguse praktika kohaselt on erinevusi taotluses esitatu ning avaliku info vahel. Avalikustamise info on vajalik, sest taotleja annab algse info proovide toimumise aja ja kohta taotlusvormil toetuse perioodile eelneva aasta oktoobris. See aga ei välista, et kollektiivide proovide toimumiskohtade ja -aegade osas võib ette tulla muudatusi, mis omakorda mõjutab järelevalve teostamise võimalust.

Sarnane nõue on ka treenerite tööjõukulude toetuse määramise meetmes¹, mis on olnud käesoleva määruse väljatöötamisel eeskujuks. Viidatud määruse § 4 lõike 8 kohaselt avaldab spordialaliit, spordiklubi või spordikool Internetis kehtivad tunniplaanid, info treenerite, treeningrühmade ja treeningpaikade kohta ning tal on toimiv e-posti aadress ja kontakttelefon.

Eelnõu punktiga 3 täiendatakse § 4 lõiget 10 teise lausega, mille kohaselt ei tohi taotlejal olla esitamata aruanne eelmise toetuse maksmise perioodi eest ega muid käesolevast määrusest tulenevaid täitmata kohustusi toetuse andja ees. See täiendus aitab tagada, et enne uueks perioodiks toetuse saamist on eelmise perioodi kohustused täidetud ning suunab toetuse saajad korrektsemalt käituma.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse § 5 lõike 4 esimest lauset. Muudatuse kohaselt teeb juhendaja taotluse esitamise ajal töölepingu alusel kollektiivi juhendamise tööd ja tööleping kehtib vähemalt taotletava toetuse perioodi lõpuni. Kehtiv säte on vaatamata sellele, et seda on kord juba muudetud, jätkuvalt tekitanud ebaselgust ja mitmeti mõistetavust. Kehtiva määruse § 5 lõige 4 annab vääriti mõista, et tööleping juhendajaga ei pea olema sõlmitud toetuse taotlemise ajal, vaid taotletava toetuse perioodil (kalendriaasta). Taotluse juurde lisatakse töölepinguid, mis hakkavad kehtima kalendriaasta jaanuarist. Määruse mõte on olnud see, et toetuse taotlemisel on kollektiivi juhendajaga juba leping sõlmitud ja juhendaja töötab juhendajana.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse § 6 lõikega 5, mille kohaselt kui toetuse maksmise perioodil tõstab toetuse saaja juhendajale makstavat kontakttunni maksumust või kontakttundide arvu, siis toetuse saajale määratud toetussummat ei suurendata. Otsus on tehtud taotluse järgselt ning toetuse maksmise aluseks on taotluses esitatud kontakttundide maht ja maksumus. Kui toetuse saaja soovib perioodi jooksul maksta juhendajale suuremat tasu, teeb ta seda oma vahendite arvelt, toetus ei suurene. See põhimõte ei ole üheselt mõistetavalt määruses sätestatud, kuid see on olnud õigusakti väljatöötaja tahe.

Kui toetuse saaja vähendab kontakttundide arvu, jääb toetuse arvestuse aluseks olev kontakttunni tasu samaks ja toetuse saajal ei ole õigust suurendada kontakttunni tasu talle määratud toetuse arvelt.

¹ Kultuuriministri 26.11.2014 määrus nr 9 "Treeneri tööjõukulu toetuse määramise tingimused, sealhulgas nõuded spordialaliidule, spordiklubile ja spordikoolile ning selle omaosalusele, treeningrühmale ja treenerile, ning toetuse suuruse, jaotamise, tagasimaksmise ja tagasinõudmise kord"

Praktikas on esinenud olukordi, kus toetuse saaja on vähendanud kontakttundide arvu, samas on vähendatud kontakttundide tõttu nõ ülejääva toetussumma arvelt suurendanud toetusena eraldatud kontakttunni maksumust. See ei ole olnud määruse mõte. Antud muudatus on seotud ka eelnõu punktiga 10 muudetava §-ga 16. Muudetava paragrahvi lõike 1 teise lause kohaselt kui toetuse saaja on vähendanud toetuse maksmise perioodil kontakttundide arvu, nõuab toetuse andja kasutamata jäänud toetuse tagasi. Oluline on see põhimõtte selgelt määruses fikseerida.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse § 8 lõike 1 punkti 13. Taotleja lisab taotlusele väljavõtte töölepingust, millest nähtub töölepingu kestus, info juhendatava kollektiivi kohta, ühe kuu **või ühe nädala** kontakttundide arv või kontakttundide arv kuni kolmekuulise arvestusperioodi jooksul, kontakttunni maksumus (brutotasuna) **ning puhkuse kestus**. Muudatusega tullakse toetuse taotlejale vastu, sest paljudel on töölepingus fikseeritud nädala kontakttundide arv ning ebamõistlik on seda määruses toodud nõude tõttu muuta.

Oluline on info ka puhkuse kestuse kohta. Kuna tasuline puhkus võib olla vahemikus 28 kuni 56 päeva ning toetuse sees on ka puhkusetasu, siis on vajalik, et töölepingu väljavõttes oleks puhkuse kestus fikseeritud.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse § 10 lõikega 3¹, mille kohaselt võib toetuse andja jätta taotluse rahuldamata, kui taotlejale eelmiseks toetuse maksmise perioodiks määratud toetust on käesolevas määruses sätestatud nõuete rikkumise tõttu korduvalt vähendatud. Sarnane õigus on ka treeneri tööjõukulu toetusmeetme määrusega toetuse andjale antud (§ 12 lg 6 p 1) ning see on praktikas hästi toimiv ning taotlejaid distsiplineeriv.

Eelnõu punktiga 8 muudetakse § 11 lõiget 1. Muudatuse kohaselt tehakse toetuse väljamakse toetuse saajale kvartaalselt iga kvartali esimese kuu 20. kalendripäevaks, **välja arvatud esimene väljamakse, mis tehakse seitsme tööpäeva jooksul otsuse jõustumisest**. Muudatusega kõrvaldatakse rakenduslik probleem kehtivas määruses. Taotluste menetlemiseks ette nähtud 60 päeva lõppes peale 20. jaanuari, mil väljamaksed pidid määruse kohaselt tehtud olema ning nüüd on seda punkti täpsustatud.

Eelnõu punktiga 9 muudetakse § 15 lõiget 2. Muudatuse kohaselt peab aruanne sisaldama tõendeid kollektiivi juhendamise seotud tööjõukulude igakuisest väljamaksmisest juhendajale taotluses toodud perioodi eest **ning see peab kajastama toetuse saajale määratud toetuse kasutamist**.

Toetuse maksmise perioodil tehtud muudatused kontakttundide arvu või kontakttunni tasu suurendamises ei too kaasa toetussumma suurendamist. Kui kontakttundide arvu vähendatakse, jääb toetuse arvestuse aluseks olev kontakttunni tasu muutumatuks ning vähendatud kontakttundide arvelt vabanevat toetuse osa ei ole lubatud kasutada muul otstarbel, sealhulgas kontakttunni tasu suurendamiseks. Vähendatud kontakttundide mahule vastav toetuse osa kuulub tagastamisele.

Muudatuse eesmärk on tagada, et toetuse kasutamine kajastuks üheselt taotluses esitatud andmete alusel ning välistada praktikas esinenud olukorrad, kus kontakttundide arvu ja tasu muutmisega mõjutatakse toetuse tegelikku kasutust.

Eelnõu punktiga 10 muudetakse määruse §-i 16. Muudatuse eesmärk on viia määruses sätestatud toetuse tagasinõude regulatsioon kooskõlla riigieelarve seaduse 29. detsembril 2025. a jõustunud redaktsiooni §-ga 55¹. Riigieelarve seaduse § 55¹ reguleerib riigisiseste projektipõhiste toetuste tagasinõudmist üldjuhul juhtudel, kui rikutakse toetuse andmise või kasutamisega seotud siseriiklikke tingimusi. Muudatusega täpsustatakse toetuse tagasinõude aluseid ja lisatakse viited riigieelarve seaduses sätestatud üldisele tagasinõude korrale.

Riigieelarve seaduse § 55¹ lõige 1 sätestab alused, mille esinemisel võib toetuse andja tunnistada toetuse andmise otsuse osaliselt või täielikult kehtetuks ning nõuda toetuse osaliselt või täielikult tagasi. Lõige 2 annab ministrile volituse kehtestada määrusega tagasinõude määrad ning täiendavad või täpsustavad tagasinõude alused. Lõige 3 sätestab juhud, mil toetuse andja võib tagasinõudmisest loobuda. Lõige 4 sätestab tagasinõude esitamise tähtaja. Toetus tuleb tagasi nõuda nelja aasta jooksul alates projekti viimase väljamakse tegemisest. Tagasinõudmise otsuse saamisest on toetuse saajal 60 päeva toetuse tagasimaksmiseks. Lõike 5 kohaselt peab toetuse saaja maksma viivist 0,06 protsenti iga viivitatud kalendripäeva eest, kui ta ei maksa toetust tagasi tähtpäevaks. Lõige 6 reguleerib intressi maksmist juhul, kui toetuse tagasimakse ajatatakse. Lõike 7 kohaselt ei nõuta viivist ega intressi riigiasutuselt. Lõike 8 kohaselt on projektipõhise toetuse tagasinõudmise otsus täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 punkti 21 tähenduses. See võimaldab suunata tagasinõude otsuse sundtäitmisele ilma täiendava kohtumenetlusega.

Eelnõuga muudetavas §-s 16 sätestatakse, et määruse alusel antud toetus nõutakse ning makstakse tagasi riigieelarve seaduse § 55¹ alusel ja korras. Samas luuakse ka täiendavad tagasinõude võimalused. Lisaks riigieelarve seaduse § 55¹ lõikes 1 nimetatud alustele võib toetuse andja teha otsuse toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise kohta, kui:

- 1) toetuse saaja ei ole esitanud aruannet toetuse rahuldamise otsuses märgitud kuupäevaks;
- 2) toetuse saaja ei ole täitnud toetuse igakuise väljamaksmise kohustust;
- 3) toetuse saaja ei ole täitnud eraldi raamatupidamisarvestuse pidamise kohustust.

Punkt 3 on uus toetuse andjale antud õigus toetuse tagasinõudmiseks. Määruses on eraldi arvestamise kohustus olemas (§ 13 lg 3), kuid toetuse saajad eksivad selle nõude vastu tihti. Määrusega antakse kaalutusõigus toetuse saajale antud kohustuse rikkumisel toetus osaliselt või täielikult tagasi nõuda.

Uus on ka muudetava paragrahvi lõike 1 teine lause, mille kohaselt kui toetuse saaja on vähendanud toetuse maksmise perioodil kontakttundide arvu, nõuab toetuse andja kasutamata jäänud toetuse tagasi. Antud muudatus on seotud eelnõu punktiga 5. Õigusselguse huvides on vajalik see toetuse andja õigus selgemalt kirja panna.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisel on selgunud, et sätteid saab erinevalt tõlgendada. Muudatused loovad õiguskindluse ja selguse nii rakendajale kui ka taotlejale.

4.1. Mõjuvaldkond – majanduslikud mõjud (mõju halduskoormusele); riigivalitsemine (mõju kohaliku omavalitsuse korraldusele ja finantseerimisele)

Sihtrühm: taotluse esitajad (mittetulundussektor, KOVid)

Täpsustatud on aruandluse nõudeid ning toetuse saaja peab esitama andmed toetuse kasutamise kohta. Eraldi raamatupidamisarvestuse pidamise kohustuse tõttu on toetuse saajal nõutavad andmed juba olemas.

Infokohustusele mõju puudub, sest raamatupidamislike andmete säilitamise kohustus tuleneb raamatupidamiseseadusest. Täpsustatakse aruandes esitatava teabe sisu, et oleks võimalik hinnata toetuse kasutamise vastavust toetuse andmise tingimustele ja eesmärgile.

Mõju vastavuskuludele on vähene. Toetuse saajad peavad vajaduse korral koondama ja esitama täiendavaid andmeid toetuse kasutamise kohta, kuid tegemist ei ole suure lisakohustusega. Samas vähendab muudatus õigusselgusest tulenevaid riske ja võimalikke vaidlusi toetuse kasutamise üle.

Kollektiivide proovide toimumisaegade ja -kohtade avalikustamine halduskoormuse suurenemist olulisel määral juurde ei too, sest suuremal osal taotlejatest on kodulehed või FB lehed, kus need on juba märgitud. Avalikustamise info on vajalik, sest taotleja annab algse info proovide toimumise aja ja kohta taotlusvormil toetuse perioodile eelneva aasta oktoobris. See aga ei välista, et kollektiivide proovide toimumiskohtade ja -aegade osas võib ette tulla muudatusi, mis omakorda mõjutab järelevalve teostamise võimalust.

Taotluse esitajad on ka KOV-id. Muudatuse käsitlevad toetuse andmise, kasutamise aruandluse ja tagasinõudmise tingimuste täpsustamist ning ei muuda KOV-de ülesandeid, pädevust ega korraldust. Muudatused ei sekku KOV õigusesse korraldada kohaliku elu küsimusi ega muuda ülesannete jaotust riigi ja KOV-de vahel.

Muudatused ei too kaasa vajadust muuta olemasolevat töökorraldust, ei kehtesta uusi kvalifikatsiooni- ega haridusnõudeid ega mõjuta personali koosseisu. Muudatused ei muuda KOV-de rahastamispõhimõtteid ega too kaasa täiendavaid püsikulusid.

4.2. Mõjuvaldkond - riigivalitsemine (mõju keskvalitsuse korraldusele)

Sihtrühm: Eesti Rahvakultuuri Keskus

Muudatustel on positiivne mõju ERK töökorraldusele. Aruandluse nõuete ja tagasinõude aluste täpsustamine suurendab õigusselgust ning võimaldab toetuse kasutamise üle teha tõhusamat järelevalvet. See vähendab tõlgendamisest tulenevaid vaidlusi ning lihtsustab toetuste kasutamise kontrollimist. Muudatused ei too kaasa vajadust muuta asutuse struktuuri, luua uusi ametikohti ega eraldada täiendavaid eelarvevahendeid.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetuse eraldamisega tegeleb Eesti Rahvakultuuri Keskus, kellel on selleks vajalik kompetents. Rakendamiseks vajalikud vahendid kinnitab kultuuriminister eelarve käskkirjaga. Muudatused ei too kaasa täiendavaid kulusid.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras ehk haldusmenetluse seaduse § 93 lõike 2 kohaselt kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine

Määrus esitati kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Rahandusministeeriumile ja Eesti Linnade ja Valdade Liidule ning arvamuse avaldamiseks Eesti Kooriühingule, Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Seltsile, Eesti Koorijuhtide Liidule, Eesti Puhkpillimuusika Ühingule, Eesti Sümfooniaorkestrite Liidule ja Eesti Võimlemisliidule.